

De ex. mine circa ea in quibus possit errari.

Num. 3.

Cont. Pro.
vinc. 5.

Quia his temporibus multæ hæreses suscitatae sunt, quas sacrum Concil. Trid. damnavit, & veritates illis contrarias determinavit, à cujus determinatione Concionator deviare non debet, merito Concil. Prou. statuit, ut de sequentibus Concionatores interrogentur, vt pote à Concil. Trid. determinatis.

Primo, de Canone sacrae Scripturae, sess. 4. cap. 1.

1. De peccato originali, sess. 5. cap. 1.

3. De justificatione, sess. 6. per totam.

4. De Sacramentis, sess. 7. per totam.

5. De Sacrificio Missæ generatim, sess. 2. ex magna parte.

6. De Purgatorio, sess. 25. in initio, cap. 1.

7. De invocatione, & veneratione Sanctorum, sess. 25. cap. 2. in initio.

8. De sacris Reliquiis, ibid.

9. De imaginibus Sanctorum, ibid.

10. De Indulgentiis, sess. 25. in fine, id est, continuatio sess. cap. 1.

11. De potestate, & autoritate Papæ, sess. 14. cap. 7. & sess. 25. in fine.

Hæc & similia, veluti de Ecclesia, de membris illius, vivis, mortuis, & abscessis. De capite Ecclesiæ visibili & invisibili. De communione Sanctorum. De thesauro Ecclesiæ. De primatu Romanæ Ecclesiæ, & aliis, inquirenda esse videntur.

De examine circa ea, quæ debent doceri.

Num. 4.

Ex sess. 4.
c. 1. ibid.Ex sess. 5. c.
1. & 2. R.Ex sess. 5.
cap. 2.Ex sess. 5.
cap. 2. R.

Primo, quid sit Evangelium: Hoc enim illis est explicandum, sess. 5. cap. 1.

2. Qui, & quot sint sensus S. Scripturae, & quomodo differant. In his enim explicatio Evangelii posita est, D. Th. part. 1. q. 1. art. 10.

3. Quanam sint ea, quæ quilibet fidelis tenetur scire. Talia enim omnino docere debent (per Catechism. in Symbol.)

4. De peccato originali, & actuali, & de penis, ac damnis illorum, A peccato enim retrahere fideles, munus con-

cionatoris est. Conc. Trid. sess. 5.

5. De remedio peccati, seu de merito, vita, passione Arg. ibid. Christi, & illius applicatione. Ad hoc enim remedium adhibendum inducere fideles, Concionatoris est. Conc. Trid. sess. 5. & 6.

6. De conversione peccatoris: Quomodo fiat, hanc *ibidem*, enim concionator præterdere debet, sess. 6. cap. 6.

7. De justificatione illius, quomodo fiat: hæc enim *ibidem*, perfectio est conversionis, sess. 6. cap. 7.

8. De gratia & libero arbitrio. Mor alter enim de his loqui debet, declarando quid à D. operandum, & quid à nobis faciendum, sess. 6. multis in locis.

9. De Sacramentis, & illorum vi, effectu, & usu, sunt enim media nostræ salutis, sess. 7.

10. De contritione. Ad illam enim concionator inducere debet, sess. 14. cap. 4.

11. De virtutibus, tum Theologicis, tum moralibus, & illarum præmio. Conc. Trid. ait sess. 5. c. 2. ista docere debere. Catech. in Decalogo.

12. De vititiis, & illorum pœna. De hoc Catech. in Decalogo.

13. De mysteriis fidei, seu de his, quæ omnes fideles scire debent. Catech. in Symb.

14. De præceptis Dei, & Ecclesiæ, & de obligatione illa observandi. Concil. sess. 6. cap. 11. & cap. 20. & Catech. in Decalogo.

15. De merito, & de differentiis operum quæ dicuntur mortua, mortifica, & viva: populi enim sunt divi gendi ad meritum vitæ æternæ.

De hoc sess. 6. cap. 15. 16. Doct. de iust. cap. 4.

Super his, & similibus debet fieri examen, ut cognoscatur, an aptus sit docere ea, de quibus fideles sunt erudiendi. Habetur ex Concilio dicente necessaria ad laicum debere explicari.

De examine circa modum concionandi.

Num. 5.

Arg. sess.

Vt cognoscatur de modo concionandi, super quatuor causas prælicationis aliquid debet interrogari: ita S. S. 24

ex Conc. Prou. habetur 17 R. &

Primo igitur potest quæri de fide & intentione concio-

parochi est inquisitio de scientia in parochia requisita, & dicta scientia requiritur in parochia: ergo debet fieri examen de illa. Hoc autem in multis aliis intelligi debet.

Quartò notandum, quod in singulis examinibus tria possunt, ut dictum est, considerari: primò, institutio examinis: secundò, conclusiones generales: tertio, ampliatio, & extensio conclusionum. Et modò intentio est probare, quod hæc tria in facto Concilio Tridentino fundata sunt. Primò igitur de examine ad ordines hoc præstatur.

Quomodo ad ordines hic propositam in S. Conc. Trident. fundatum sit. Num. 1.

Quod institutio huius examinis sit à Conc. Tr. aperte habetur sess. 23. c. 11. &c.

Quatuor conclusiones generales propositæ sunt.

Prima est hæc: Initiandi ad primam Tonsuram, scient legere & scribere: Ad minores intelligant saltem linguam Latinam: Ad maiores literis Latinis sint instructi. Est aperte Concilij.

Secunda est: Promovendi ad Ordines, qui infra Sacerdotium sunt, debent ita examinari, ut cognoscatur, an spes sit scientiæ, quod ad vteriores, & maiores Ordines valeant promoveri. Est aperta in Concilio quoad minores: quo verò ad Subdiaconum, & Diaconum, ad mentem Concilij debeat transferri, ipsamet verba declaranti loquitur enim in plurali ad maiores, qui tres sunt: Demum si in minoribus debet esse spes, ut possint ad Sacerdotium ascendere, cur non magis in Subdiacono, & Diacono.

Hanc conclusionem Conc. Trid. non extendit: Extenditur autem, ut exactius de doctrina Christiana interrogentur. Ab aliqua enim re debet desumi iudicium dictæ scientiæ. Igitur vel circa literas Latinas: at hoc Concilium iam determinavit, nec aliud de hoc repetere opus erat: vel circa literas Ecclesiasticas, & quid mirius dici poterat, quam ut de doctrina Christiana interrogentur. Si Concil. hoc requirit in prima Tonsura, & quid amplius, ut in minoribus: ergo exactius vult in Doctrina Christiana

interrogari.

Quod si in minoribus locum habet, multò magis in Subdiacono, & Diacono. Quid igitur magis esse videtur ad mentem Concilij Trid. quam ut in maiori gradu, & ordine maior cognitio doctrinæ Christianæ, nempe illius, quæ à Catechismo tradita est, requiratur? Hanc enim doctrinam aliqui compendiosè, alii magis diffusè addicere possunt.

Tertia conclusio est: Quilibet promovendus debet esse instructus in iis quæ ad ordinem exercendum pertinent. 27. R.

Hæc de Subdiacono, & Diacono aperte habentur in Concilio: Quod etiam de aliis intelligi debeat, & ratio suadet, & Concilium declarat. Præcipit enim ut omnes se exerceant in minoribus susceptis: ergo vult ut omnes sint instructi officio, & functionibus suis. Hac autem re quid rationabilius esse potest.

Hæc conclusio extenditur, ut cognoscantur omnia, quæ pertinent ad quatuor causas illius functionis, quæ est exercenda: *id est*, ut cognoscatur, quæ sit materia illius, quæ forma, sive modus illam producenti. Quæ in Ministro requirantur, ut dignè exerceat illam. Quem habeat finem illa actio, & quæ intentio in Ministro requiratur. Exemplam functionis Subdiaconi est legere Epistolam: sic debet esse instructus de his quæ ad hanc functionem rectè exercendam pertinent, necesse est, ut sciat, quæ materia talis actionis; quis finis, quis modus legendi aut canendi, quæ in ipso ad hoc requirantur, ut rectè ministret. Igitur potest interrogari de vestibus, & illarum significatione, de his quæ impediunt exercitium huius functionis. An peccatum mortale, an censura, & irregularitas. Ad quid legatur Epistola, an ad instructionem corporis mystici Christi, *id est* Ecclesiæ, & similia. Probat, quod extensio sit ad mentem Concilij. Nihil magis pertinet ad aliquam actionem producendam, quam causæ illius, ut Philosophi dicunt: ergo si Concilium vult ut scientur ea, quæ pertinent ad exercendam functionem ordinis, omnino vult, ut scientur ea, quæ ad quatuor illius causas pertinebunt.

Quarta conclusio est: Promovendus debet scire omnia quæ ad rectam suspensionem Ordinis sunt pertinentia. Hæc fundatur in Concilio: At enim sess. 13. capite 7.

Sess. 24. c. 4
11. 13. R.

Sess. 23. c. 6.
11. R.

Sess. 13. c. 1.

Arg. ibid.
Sess. 13. c.
13. R.

APPENDIX AD PROBANDVM

*Quod examen hic propositum, in sacro
Concilio Trid. & Catech. Rom.
fundatum sit.*

INEXPLICABILIS est, quanta sit utilitas in Ecclesia Dei, si in singulis Civitatibus examen recte sit constitutum. Impossibile est autem, ut recte constitatur, nisi Episcopi, & Examinatores, in quorum manibus positum est, de recta illius ratione persuadeantur. Et quia aliqui sunt, qui examen à Conc. Ptovine. Mediol. propositum nimis exquisitum, & rigorosum iudicant: nec in Concilio Tridentino aut Catechismo Romano fundatum putant; unde fit, quod magnam partem illarum interrogatorum, quae ab ipso proponuntur, omittant; & cum aliquid ad examen pertinens illius auctoritate confirmatur, sibi parum persuaderi patiuntur. Existimavi maximè expedire, ut clarus & fufus probetur, ac declaretur, quomodo examen hic propositum, non solum super Conciliis Provincialibus, sed etiam super Sacro Concilio Tridentino firmatum sit: Antea verò aliqua sunt explicanda.

Et primum est, quod tam magna Concilii generalis, ut Trident. dignitati non conveniebat ut notam contexteret earum interrogatorum, quae ab Examinatoribus essent

*Ex Cath.
in Pref.
num. 7.*

habenda: Graviores enim tantum, aut Catech. Roman. in Conciliis Generalibus, & praecipue Tridentino, proposita sunt.

Secundò sciendum est, quod in examine tria confide- *Arg. s. s. 32*
rantur: primò quidem illius institutio, veluti à quo, & c. 4. 12 13,
quare sit institutum: secundò quaedam conclusiones ge- *R. & S. s. f.*
nerales, à quibus instituti examinis ratio desumenda sit. *22. ca. 6. R.*
Et haec duo ad Concilium generale quaedam ratione per-
tinere videntur: Tertium est extensio, & ampliatio illa-
rum conclusionum generalium, ita ut explicetur distinctè,
quid in illis virtualiter sit contentum, & hoc in Con-
cilio generali praestare conveniens non erat. In Catechismo
autem, & in Concilio Provinciali, rectè admodum fieri
debut; ita tamen, ut dictae extensiones, & ampliaciones
in Concilio Tridentino fundamentum haberent, & ratio-
nem.

Tertium est, quod extensio conclusionum, & ratio ex- *Arg. s. s.*
minis, ad hoc ut dicantur fundari super doctrina Con- *22. ca. 4. &*
cilij Tridentini, non est necesse, quod fundetur super his *cf. n. 213.*
tantum, quae Concilium de ipsomet examine expressè di- *& c. 14. R.*
cit; sed sufficit etiam, si firmetur super his, quae docet:
non quidem de examine, sed tamen ad examen pertinent,
& ad examen rectè transferri possunt. Quod ut rectius
intelligatur, repetendum est quod supra dictum fuit.
Haec quatuor inter se adaequatè convenire, nempe primò,
gradus, vel ordo; secundò functiones; tertio, scientia;
quarto, examen: qualis enim ordo, talis functio: qualis
functio, talis scientia: qualis scientia, tale examen. Quid-
quid ergo dicitur de uno horum, omnino ad aliud trans-
ferri potest. Unde si Concil. aliquid dicat de gradu, vel
de actione, vel de scientia, omnino de examine idem in-
telligere opus erit. Sic exemplum: Conc. Trident. statuit,
quod parochi doceant ea, quae scire omnibus necessarium
est ad salutem. Hic loquitur de functione parochi, de
scientia verò, & examine nihil dicit. Si itaque ego affir-
mem, parochum debere examinari super his, quae necesse-
sario debet docere, & asseram meum dictum in Concil.
Trident. fundari, verum dicam; si enim debet scire,
ergo scire si nemo enim rectè facit, quod ignorat: si tene-
tur scire, ergo de his debet examinari: si enim examina-

si enim examina-

Ex Cent. Preu. 5.
natoris : nempe quem finem sibi propulerit in concionando. An conciones accommodaverit ad capum audientium? An intendat tantum docere intellectum, vel etiam movere voluntatem. Demum quid in tota sua prædicatione facere intendat.

Ibidem.
2. Circa materiam : An explicet Evangelium , an de virtutibus , & vitiis loquatur. An illas laudet, ista reprehendat, & in qua parte, vel in prima, vel in secunda. An doctrinam scholasticam, vel moralem proponat. Item ubi, & qua ratione doceat mysteria fidei, quæ ab omnibus sciri debent.

Ibidem.
3. Circa formam, & modum concionandi, veluti quibus motibus, vel locis utatur, ut auditorum animos excitet ad Dei amorem, vel ad cælestis Patriæ desiderium, vel ad virtutum studium, vel ad detestationem, vel contumeliam peccatorum, vel ad fugam vitiorum : quomodo sciatur memoria extremarum, mortis, iudicii, inferni, Paradisi, ad has affectiones inducendas. Quomodo item exemplo vitæ, & passionis Christi, & Sanctissimæ Virginis, & aliorum Sanctorum ad idem. Quomodo item incipiat, sequatur, & terminet concionem. Quomodo totam Concionem ordinet, atque disponat.

Quarto circa efficiens, velut an remisit, vel nimia agitatione concionetur? An bene pronunciet? An dilucide, distinctèque narret. An in tota concione pro cuiusque rei, de qua agit, ratione, cum decore, & congruentia agat? An affectuosè loquatur, & accommodatè ad animos excitandos. Et hæc de examine ad Conciones.

Conclusio de usu huius Opusculi.

PRO conclusione dictorum de examine dicendum aliquid de usu huius Opusculi. Talis ergo erit Promovendus : primò considerabit, ad quid debeat promoveri : secundò inveniet caput in hoc Opusculo, ubi agitur de examine ad illud munus, ibique notabit, quæ scientiæ ad illud requiratur ; tertio, de scientiæ, de libris, & studio cogitabit ; inspiciet autem quænam sit sua capacitas, & habilitas, an ad multa, vel ad pauca addiscenda : Item an longum, vel breve tempus, an multum, vel parum otii illi concessum sit : & si inveniat tenue ingenium, & tempus

breve esse, statuet librum accipere, in quo necessaria scientia cum brevitate, facilitate, & ordine collecta sit, illique studium diligens & assiduum adhibebit.

Quod si per studium contingat omnem illius scientiam obtinere, poterit ad majores libros se conferre, ut ampliet doctrinam jam acquisitam. Si verò ingenium sit excellens, & tempus longum, libris qui fusiùs illam scientiam tractant, studendum erit ; & tamen ex parte libris, qui collectam scientiam tradunt, operam dare utilissimum est. Concilium item Tridentinum, & Catechismus Romano studere optimum erit. Demum admonendi sunt Lectores, quod aliud est videre scientiam in libro, aliud in mente illam collocare : sicut aliud est videre aquam in fonte, aliud illam vase, & ore haurire, & in ventre reponere. Qui studet ergo, debet curare, ut scientiam in libro scriptam hauriat ex illo, & in sua mente reponat. Hoc dictum sit, quia plerimos observavi non approbatos in examine, quia multa quidem legerant, pauca autem addicerant. Ideo maximè expedit studentibus dare illud monitum Divi Thomæ : Non multa, sed multum. Hæc de examine dicta sufficiant.

Non decet ad sacras illas actiones accedere, nisi sanctè; & in teitione viginti-quarta, cap. 7. ordinat, & præcipit ut secularis, cum suscepturi sunt Sacramenta, erudiantur de his quæ ad dignam susceptionem disponunt: ideo vult, ut explicetur vis, & usus illorum Sacramentorum: si ergo talem cognitionem in regularibus desiderat, manifestum omnino est, quod multo magis in promovendis hoc debet requiri. In hac enim promotione Concilium magnam requirit præparationem, ideo statuit exercitia ordinum, iustitiam, examen de vita, & moribus, & scientia. Demum in ordinandis maior scientia & probitas desideratur.

Sess. 23. c. 5
7. 11. &
a. i. i.

Sess. 24. c. 7.
R. l. ff. 22.
c. 5. & 8.
R. l. ff. 23.
c. 18. R.

Extensio quoque huius conclusionis à Concilio accipi potest: ait enim, fideles de vi, & usu Sacramentorum doceantur. Ait, Clerici qui in Seminario erudiuntur, de ritibus, & caeremoniis Ecclesiasticis instruantur. Ait, ritibus & caeremoniis elevari mentes fidelium in altissimarum rerum contemplationem, & vult à Parochis explicari, & de hoc multa in Catechis. Ergo apparet ex Concilio, quod promovendi debent scire; Quæ sit materia, & forma ordinis suscipiendi; Quæ illarum significatio, Quæ vis, Quis effectus. Quid gratia, Quid character, & qualis. Hæc enim omnia ad naturam, & vim Sacramenti pertinent. Similiter quæ munditia, & probitas, & devotio, & intentio, & finis, & præparatio in promovendo requiratur. Item vestium qualitas, & significatio. Item quæ caeremoniæ in collatione ordinis adhibeantur, & quid significant. Item, quæ impediunt susceptionem gratiæ, & characteris. An peccatum mortale, An censura, & similia. Hæc enim ad bonum usum, id est, bonam susceptionem ordinis pertinere dubium non est.

Cum itaque ex his quatuor conclusionibus ita extensis nota eorum accipiatur, de quibus examinandi ad ordines debent interrogari, & ipsæ conclusiones cum suis extensionibus in Concilio Tridentino fundate sint; manifestum erit, quod examen hic propositum de ordinibus, in sacro Conc. Trident. fundatum sit.

Quomodo

Quomodo examen ad Confessiones à Concilio Tridentino acceptum habeatur.

Num. 3.

DE institutione huius examinis apertè habetur sess. 23. cap. 15.

Conclusiones generales quatuor sunt.

Prima est, Confessarius tenetur scire omnia, quæ pertinent ad rectam administrationem Sacramenti Penitentiae, & de illis debet examinari. Habetur ex Concilio ubi loquitur de Sacerdote, qui debet ministrare hoc Sacramentum, ut sess. 14. cap. quinto, & sexto. Ait etiam in sess. 23. cap. 14. quod Sacerdos examinetur circa administrationem Sacramentorum hac de causa, quia illa debet administrare: ergo sequitur tale examen à Concil. in confessore requiri: hic enim Sacramenti Penitentiae ab illo dicitur esse minister.

Hæc quoque conclusio debet extendi ad quatuor causas Penitentiae, ut faciat Concilium Provinciale, sicut dictum est supra: quia administratio cujuscumque Sacramenti in eo posita est, ut quatuor cause rectè adhibeantur: ideo dicitur, tria esse de necessitate Sacramenti, materia, forma, & intentio ministerii: & hoc tertium illo verbo, *intentio*, explicat finem illius, ministerii, efficiemtem, extensio igitur ad mentem Concilij esse dicitur, quæ à Concilio Provinciali tradita est.

Secunda conclusio est, Confessarius debet scire impedimenta Matrimonij tum non dirimentia, in quibus potest committi peccatum mortale; tum dirimentia præcipue, quæ magis frequentia sunt. Hæc ex Concilio deducitur. Ait enim, Confessarius tenetur cognoscere causas penitentis, & scire, quæ sint peccata mortalia, & circumstantiæ, & occasiones illorum; & debet discernere quando opus sit absolvere, vel ligare: Cum itaque circa dicta impedimenta sint speciales difficultates; & sæpe respectu illorum opus est non solvere, sed ligare, & plurimi in statu Matrimoniali vivunt; & sæpius circa dicta impedimenta peccatur, & datur occasio peccandi: ad mentem Concilij esse videtur (ut communiter Examinatores iudicant) quod Confessarius talia debet scire.

Sess. 14. c. 5.

E c

Ibidem.

Tertia erit, Confessarius tenetur scire omnes modos magis ordinarios peccandi contra præcepta Dei, & Ecclesie, cum regulis cognoscendi, quando in illis sit culpa mortalis, vel circumstantia mutans speciem, vel censura, vel reservatio, vel obligatio restituendi. Fundatur in Concilio: Ait enim, Confessarius est iudex, & in Penitentis Sacramento sententiam fert. Et hæc sententia debet esse iusta, & Confessarius non potest dare sententiam iustam nisi cognoscat causam penitentis; id est, omnia peccata, & circumstantias mutantes speciem, quæ mortalia sunt, & hoc non solum in genere, sed etiam in specie. At hæc non potest cognoscere, nisi prius dictorum modorum, & regularum notitiam teneat: ergo ad mentem Concilij talem cognitionem debet habere.

Ibidem.

Quarta conclusio est magni momenti, nempe hæc: Confessarius tenetur scire examinare tum latitudinem, tum profunditatem conscientie penitentis: fundatur in Concilio: Ait enim, Confessarius tenetur cognoscere causam penitentis, sed cognoscere hanc causam est cognoscere latitudinem, & profunditatem conscientie illius quoad peccata mortalia, & circumstantias, & numerum lapsivum autem Confessarius non potest ista cognoscere, nisi examinet: si ergo tenetur cognoscere causam, & non potest sæpè illam cognoscere sine examine, sicut nec Medicus infirmitatem ægroti, nec iudex delicta rei sine examine cognoscere valent: tenebitur omnino scire examinare totam conscientiam penitentis, & hoc ad mentem Concilij. Ergo totum examen Confessarij in autoritate Concilij fundatur est.

Quomodo examen ad Curam animarum à Concilio desumptum sit?
Num. 4.

Sess. 13. ca.
1. R.

INstitutio hujus examinis habetur in Concilio sess. 24. cap. 13.

Conclusiones generales quatuor sunt.

Prima est: Promovendus ad Curam animarum, si non est Sacerdos, tenetur habere illam scientiam, quæ in Sacerdote necessaria est: si est Sacerdos, tenetur scire obligationem quam habet offerendi Sacrificium pro animabus suæ curæ commissis. Hæc conclusio fundatur in Con-

cilio. Ait enim parochum debere Sacerdotis officium exercere; ergo tenetur esse Sacerdos, & habere scientiam illi necessariam: præcipue cum Concilium dicat sessione vigesima secunda, cap. 4. quod nulli beneficii ovibus suis: ergo, nisi habeat integrè habilitates, quæ ad onera illius requiruntur.

Secunda conclusio est. Parochus debet examinari super his, de quibus quæritur à Confessario. Est Concilij quod ait parochum esse Ministrum penitentis ovibus suis: ergo illam scientiam tenetur habere, quæ in Confessario necessaria est.

Tertia est. Debet examinari super administratione Sacramentorum. Est Concilij dicentis Parochum illa administrare, & populos docere de vi, & usu illorum, ideo tenetur scire naturam, vim, & usum Sacramentorum, sicut requirit Conc. Prov.

Quarta conclusio est. Examen debet fieri super iis, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem: Est Concilij dicentis, talia à parochis explicari debent. Totum igitur examen Parochi in Concilio fundatur est.

Quomodo examen ad beneficia à Concilio desumptum sit. Num. 5.

DE institutione hujus examinis habetur in Concilio sess. 21. cap. 4.
Conclusio unica est talis. In beneficiis debet considerari, an habeant annexum vel ordinem, vel aliquod munus, vel dignitatem; & si habeant, examen juxta scientiam requisitam in ordine, vel munere, vel dignitate fieri debet. Hæc conclusio expressè habetur in Concilio sess. 23. cap. 4. & sess. 24. cap. 12.

De examine Concionatorum.
Num. 6.

INstitutum est sess. 5. cap. 2. & de illo tres sunt conclusiones.

Prima est, Concionator debet examinari super iis, in quibus potest errare; patet ex sine examinis proposito à Concilio sess. 5. cap. 1. extenditur, ut fiat de dogmatibus à Conc. Trid. determinatis, ratio fundatur in Concilio, à quo judicatum est opus esse, talia, ne erraret, determinare.